

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА ТРАНСАКЦІЙНІ ВИТРАТИ

Яцина В. В.

Національний технічний університет

«Харківський політехнічний інститут», м. Харків

Методологічні проблеми у підходах до визначення поняття трансакційних витрат та багатоманітність їхніх проявів суттєво ускладнюють пошук факторів, що впливають на рівень трансакційних витрат. У загальному вигляді всі ці фактори, можна об'єднати у шість груп: 1) економічні; 2) правові; 3) організаційні; 4) психологічні; 5) технологічні; 6) соціальні.

Для ринкових контрактів визначним фактором є ступінь стандартизації благ та захисту прав власності на ринку. В залежності від цього економічні агенти обирають або структуру обміну, який забезпечує найменший рівень трансакційних витрат через можливості економії на масштабі та високої конкуренції як між особами, що торгують, так і між посередниками; або систему обміну, коли важливою є фігура контрагента.

Для внутрішньо фірмових трансакцій суттєвим стає те, що власники фірми мають можливість обрати структуру управління таким чином, щоб мінімізувати трансакційні витрати в залежності від особливостей зовнішньої середовища, виду діяльності тощо, причому відбувається вибір між різними організаційними формами з метою вилучення таких контрактів, забезпечення яких пов'язано з зависокими трансакційними витратами. Після обрання структури управління відбувається корегування мережі контрактів згідно зі змінами у зовнішньому середовищі та змінами у переговорній силі членів фірми.

На рівень трансакційних витрат впливає стабільність інституційного середовища – чим стабільніше, тим за інших рівних умов трансакційні витрати менші.

Але найвпливовішим фактором, що впливає з проведеного дослідження, і який стримує розвиток ринкових відносин, є недосконала економічна модель розвитку країни, а також відсутність дієвих економічних реформ, що в першу чергу позначається на підприємницькому кліматі. Оскільки проблема вимірювання трансакційних витрат залишається методологічно невирішеною, а отже і відсутні відповідні показники, що характеризують фактори впливу, пропонується досліджувати непрямі (опосередковані) індикатори, які певним чином пов'язані з трансакційними витратами.